

# Bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol i drin canser y rhefr

Awst 2015

## **Beth mae NICE wedi'i ddweud?**

Mae [bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol](#) i drin pobl sydd â chanser y rhefr yn ddiogel ond nid oes unrhyw dystiolaeth bod y driniaeth hon yn dod ag unrhyw fantais ychwanegol pan gaiff ei defnyddio i atgyfnerthu math arall o radiotherapi ([radiotherapi paladr allanol](#)). A phrin yw'r dystiolaeth ynglŷn â pha mor dda y mae'n gweithio ar ei phen ei hun, heb radiotherapi paladr allanol. Dim ond os rhoddir esboniad manwl o'r ansicrwydd ynghylch pa mor dda y mae'n gweithio a bod camau ychwanegol yn cael eu rhoi ar waith i gofnodi ac adolygu beth sy'n digwydd y dylai gael ei defnyddio.

Mae angen cynnal rhagor o ymchwil ar y driniaeth hon ac efallai y bydd NICE yn ailystyried y driniaeth os caiff rhagor o dystiolaeth ei chyhoeddi.

## ***Beth mae hyn yn ei olygu i mi?***

Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio'r hyn y mae cael y driniaeth hon yn ei olygu yn llawn a thrafod y manteision a'r risgiau posibl â chi. Yn arbennig, dylai egluro'r ansicrwydd ynghylch pa mor debygol ydyw o wella eich symptomau. Dylech hefyd gael gwybod sut i gael rhagor o wybodaeth am y driniaeth. Dim ond ar ôl cael y drafodaeth hon y dylid gofyn i chi a hoffech gael y driniaeth hon. Dylai eich gweithiwr iechyd proffesiynol ofyn i chi a ellir casglu manylion am eich triniaeth.

## **Eich tîm gofal iechyd**

Dylai tîm gofal iechyd sy'n brofiadol ym maes rheoli canser y colon a'r rhefr benderfynu i ba gleifion y dylid cynnig y driniaeth hon. Dylai'r tîm gynnwys oncolegydd (arbenigwr canser) a llawfeddyg y colon a'r rhefr (arbenigwr ym maes llawdriniaeth y coluddyn) sy'n arbenigo yn y technegau sydd eu hangen er mwyn rhoi'r driniaeth.

## Y cyflwr

Mae canser y rhefr yn fath cyffredin o ganser y coluddyn sy'n effeithio ar y rhefr (rhan olaf y coluddyn, yn union cyn yw anws). Mae symptomau yn cynnwys gwaedu o'r rhefr a newid yn arferion y coluddyn. Llawdriniaeth i dynnu'r rhan o'r rhefr yr effeithir arni yw'r brif driniaeth, gan gadw'r anws os yw'n bosibl. Mae rhai cleifion hefyd yn cael cemotherapi neu radiotherapi, neu'r ddau, er mwyn lleihau'r posibilrwydd y bydd y canser yn lledaenu neu'n dychwelyd.

Gall radiotherapi ddefnyddio ymbelydredd o'r tu allan i'r corff (radiotherapi paladr allanol) neu ymbelydredd a roddir y tu mewn i'r corff. Mae ymbelydredd a roddir y tu mewn i'r corff yn cynnwys peledi ymbelydrol a osodir yn uniongyrchol yn y tiwmor neu diwb ymbelydrol a gysylltir â'r tiwmor er mwyn lladd y celloedd canser.

Mae NICE wedi ystyried defnyddio [bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol](#) fel triniaeth arall.

Gall NHS Choices ([www.nhs.uk](http://www.nhs.uk)) a gwybodaeth NICE i'r cyhoedd am ganser y colon a'r rhefr fod yn fan da i gael gwybod mwy.

## Y driniaeth

Nod bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol yw lleihau maint y tiwmor cyn llawdriniaeth.

Caiff y llawdriniaeth ei chynnal fel arfer pan fydd y claf wedi'i lonyddu. Rhoddir enema i wagio'r coluddyn cyn i'r driniaeth ddechrau. Rhoddir anesthetig lleol a chyffur ymlacio cyhyrau ar y cylch o gyhyr o amgylch yr anws. Gosodir tiwb (sigmoidosgop) drwy'r anws i mewn i'r coluddyn er mwyn gweld maint a lleoliad y tiwmor. Cysylltir dyfais ('applicator') sy'n cynnwys ffynhonnell o ymbelydredd â'r tiwmor. Mae'r ymbelydredd ond yn treiddio ychydig filimedrau er mwyn lleihau'r niwed i feinweoedd nad ydynt yn gysylltiedig â'r canser.

## **Manteision a risgiau**

Penderfynodd NICE fod angen mwy o dystiolaeth ynglŷn â pha mor dda y mae bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol yn gweithio. Roedd y naw astudiaeth a ystyriwyd gan NICE yn cynnwys cyfanswm o 1900 o gleifion.

Roedd rhywfaint o dystiolaeth y gall bracitherapi cyfradd dogn uchel cyndriniaethol gynyddu ymateb y tiwmor i driniaeth ac y gallai fod angen i lai o gleifion gael bag colostomi parhaol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn gymwys i bob math o ganser y rhefr.

Dangosodd yr astudiaethau fod y risgiau canlynol yn gysylltiedig â'r driniaeth:

- problemau gyda'r croen o amgylch y rhefr a'r anws
- llid yn y rhefr
- haint yn y clwyf neu'r meinwe o'i amgylch
- problemau o ran y clwyf yn gwella
- ffistwla yn ffurfio (llwybr annormal rhwng y rhefr a'r croen)
- y rhefr yn culhau
- cymhlethdodau y mae angen rhagor o lawdriniaeth arnynt.

Os hoffech wybod rhagor am yr astudiaethau, gweler y [canllaw](#). Gofynnwch i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol esbonio unrhyw beth nad ydych yn ei ddeall.

## **Cwestiynau i'w gofyn i'ch gweithiwr iechyd proffesiynol**

- Beth yn union yw'r driniaeth hon?
- Beth yw'r manteision posibl?
- Beth yw'r tebygolrwydd y bydd y manteision hynny yn berthnasol i mi? A allai'r driniaeth wneud i mi deimlo'n waeth?
- A oes triniaethau eraill ar gael?
- Beth yw risgiau'r driniaeth?
- A yw'r risgiau'n fach neu'n ddifrifol? Pa mor debygol ydynt o ddigwydd?
- Pa ofal y bydd ei angen arnaf ar ôl y driniaeth?
- Beth sy'n digwydd os aiff rhywbeth o'i le?
- Beth allai ddigwydd os na chaf y driniaeth?

## **Ynglŷn â'r wybodaeth hon**

Mae [canllawiau ymyriadau](#) NICE yn rhoi cyngor i'r GIG ar ddiogelwch triniaeth a pha mor dda y mae'n gweithio.

ISBN: 978-1-4731-1458-6